

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rappoort

ZOOLOGISK SERIE 1975- 11

Ornitologiske registreringer,
i Vega kommune,
Nordland

Jon Suul

Universitetet i Trondheim

K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1975-11

ORNITOLOGISKE REGISTRERINGER I

VEGA KOMMUNE,

NORDLAND

av

Jon Suul

Arbeidet er utført på oppdrag fra
Miljøverndepartementet

Universitetet i Trondheim
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet
Trondheim, oktober 1975

ISBN 82-7126-085-5

REFERAT

Suul, Jon. 1975. Ornitologiske registreringer i Vega kommune, Nordland. *K. norske Vidensk.Selsk.Mus. Rapport Zool. Ser. 1975-11*

Rapporten gir en sammenstilling av ornitologiske registreringer utført i juni 1975 samt opplysninger mottatt av lokalkjente personer. Til sammen 138 fuglearter er registrert i området pr. 1.september 1975.

En vurdering av de forskjellige naturtypenes verdi i generell naturvernsammenheng og spesielt i ornitologisk sammenheng, konkluderer med at deler av skjærgården, hvor en finner et av landets største sammenhengende gruntvannsområder, er av internasjonal verneverdi særlig fordi en stor grågåsstamme myter i området, ringgåså går ned i området, flere sjøfuglarter hekker og både havert og steinkobbe finnes i gode bestander. Vernetiltak antydes. Videre pekes det på enkelte områder på selve Vega, et par av disse foreslås som naturreservater.

Jon Suul, Universitetet i Trondheim. Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet, Zoologisk afdeling, N-7000 Trondheim.

Universitetet i Trondheim, Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet.

Undersøkelsen er utført etter oppdrag fra Miljøvern-departementet.

Trondheim, oktober 1975.

INNHold

REFERAT	
INNLEDNING	3
BESKRIVELSE AV OMRÅDET.....	3
ORNITOLOGISKE FORHOLD.....	9
Artsliste for Vega kommune	9
Kommentarer til artslisten	14
SJØPATTEDYR	40
VURDERING AV OMRÅDER AV VERDI I GENERELL NATURVERNSAMMENHENG OG SPESIELT I ORNITOLOGISK SAMMENHENG	41
KONKLUSJON/VERNETILTAK	44
ANDRE BESØKTE OMRÅDER	47
LITTERATUR	54

INNLEDNING

Registreringene i Vega kommune ble foretatt i tiden 17. - 26. juni 1975 på oppdrag fra Miljøvern-departementet ved fagkonsulent P.S. Schei, Landsplanen for verneverdige områder og forekomster. I samband med reisene opp og ned fra Trondheim til Vega ble følgende lokaliteter oppsøkt: Snåsavatnet i Steinkjer kommune, Flakkan og Øyevatnet i Høylandet kommune, Indre Folda i Høylandet og Nærøy kommuner samt sump ved Baustad, tidevannsområde ved Sørbotn, tjern ved Sylteren og tjern på Hauøy ved Brønnøysund, alle Brønnøy kommune.

I perioden var det elendige værforhold storparten av tiden med vind og nedbør, dette innvirket sikkert på fuglelivet og forhindret mulighetene til å befare de ytre øyene i skjærgården.

Jeg vil rette en spesiell takk til Johan Antonsen, Johan Halmøy og Harald Søla for alle de verdifulle opplysninger jeg har fått.

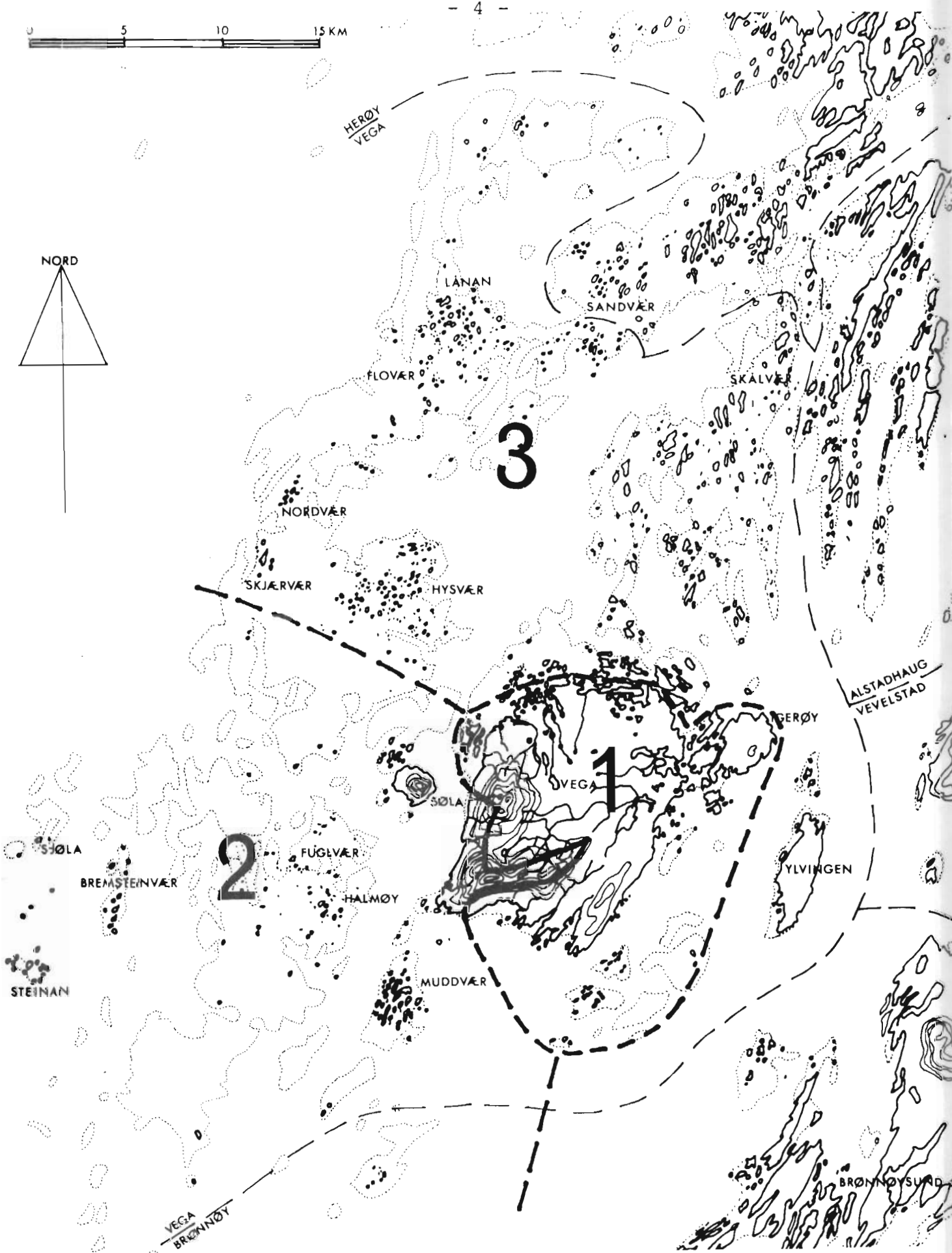
BESKRIVELSE AV OMRÅDET

Øya Vega ligger på Helgelandskysten utenfor Brønnøysund i Nordland fylke. Vega kommune omfatter selve Vega samt et større sammenhengende skjærgårdsområde med tilsammen 1098 større og mindre øyer og holmer (etter den gamle kommuneinndelingen). Kommunens samlede landareal utgjør 160,8 km² hvorav hovedøya dekker 116,4 km². Den nest største øya er Ylvingen (Ulvingen) på 7,6 km² som ligger i Vegafjorden mellom Vega og fastlandet.

Det er særlig på vest og nordsiden øyværene ligger, og i disse områdene finner en et av landets største sammenhengende grunntvannsområder.

0 5 10 15 KM

- 4 -

Figur 1. Undersøkellesområdet.

1. Registreringer utført i juni 1975
2. Mange opplysninger foreligger
3. Få opplysninger foreligger

Den geografiske beliggenheten for kommunen er ca. $65^{\circ}30'$ - 66° N - 11° - $12^{\circ}15'$ E. Kommunen grenser i sør/sørøst mot Brønnøy kommune, i øst mot Vevelstad og Alstadhaug kommuner, i nord mot Herøy kommune og i vest mot Norskehavet. UTM - koordinatene er: PU 03 - UP 75, PU 21 - PT, UN 70 og området gjenfinnes på kartbladene 1726 I-IV i den topografiske 1:50 000 - serien.

Vega er ei kupert øy med store og høye fjelltopper som sees på lang avstand, den høyeste toppen er 797 m o.h. (Trolltind). Øya Søla som ligger like vest for Vega, når 431 m o.h. Selv om fjellene på avstand ser ut til å dominere Vega er det det flate landskapet som arealmessig er mest utbredt:

0-60 m o.h.	60-150	150-300	300-600	600-900	I alt
113,8 km ²	10,7	9,7	10,9	2,2	147,3

Helland (1907) har følgende beskrivelse av landskapet: "Ud mot havet nordvest for Velfjorden ligger øen Vega; om denne ø og de nordligere liggende øer Trænen i Lurø, ytrer amtmand Blom at de er høie klippemasser midt mod det vilde hav, og ser mere ud til at være opholdssted for hvalrosse end for mennesker".

Helland (1907) forteller at fjellområdene på Vega består av en gråbrun granitt, men at det lavere land på østsiden hører til glimmerskifer og at meste-parten av det flate land er dekket av myr. At visse områder i de nordlige deler av Vega må ha rikere berggrunn synes klart (rikere vegetasjon med bl.a. reinrose og orkidéer).

Naturtypene på Vega har jeg forsøksvis prøvd å inndelegge grovt på figur 2. Sammenhengende løvskogsområder ligger spredt og finnes særlig på Gimsøy-Igerøy, ved Gladstad, langs Markenelva, i de sørvendte deler av Gullsvågfjellet, ved Moen og i sørsiden av Trolltinden-Vikafjellet. Bjørk (*Betula pubescens*) og vier (*Salix sp.*) er dominerende treslag, ellers treffes en del rogn (*Sorbus aucuparia*), osp (*Populus tremula*), selje (*Salix caprea*) og bemerkelsesverdig nok også alm (*Ulmus glabra*). Sistnevnte ble under registreringene i juni 1975 funnet på

Tabell 1. Værforhold på Helgelandskysten (Brønnøy)
(etter A. Helland, 1907)

	1	2	3	4	5
Jan.	5,9	-9,1	77	2,1	7,1
Febr.	6,0	-10,0	53	2,0	6,4
Mars	7,7	-8,8	63	2,0	6,6
April	11,9	-4,9	45	1,7	6,2
Mai	16,8	-0,8	61	1,8	6,4
Juni	22,0	3,2	58	1,9	6,1
Juli	24,4	6,1	68	1,7	6,5
Aug.	22,2	5,9	73	1,6	6,8
Sept.	17,8	3,1	108	1,8	7,3
Okt.	13,6	-2,8	114	1,8	6,8
Nov.	8,5	-6,0	99	1,9	7,2
Des.	6,5	-8,3	78	1,9	7,1
Året	-	-	897	1,9	6,7

- 1: Midlere månedlige maxima av lufttemperatur ($^{\circ}\text{C}$).
- 2: Midlere månedlige minima av lufttemperatur ($^{\circ}\text{C}$).
- 3: Normale nedbørshøyder (1869-1905), mål i mm.
- 4: Midlere vindstyrke (0 = stille, 6 = orkan).
- 5: Midlere skydekke (0 = klart, 10 = overskyet)

Tabell 2. Midlere antall dager (Brønnøy) med

Klart	Overskyet	Tåke	Torden	Storm	Nedbør
47	160	13,2	2,4	19,2	171

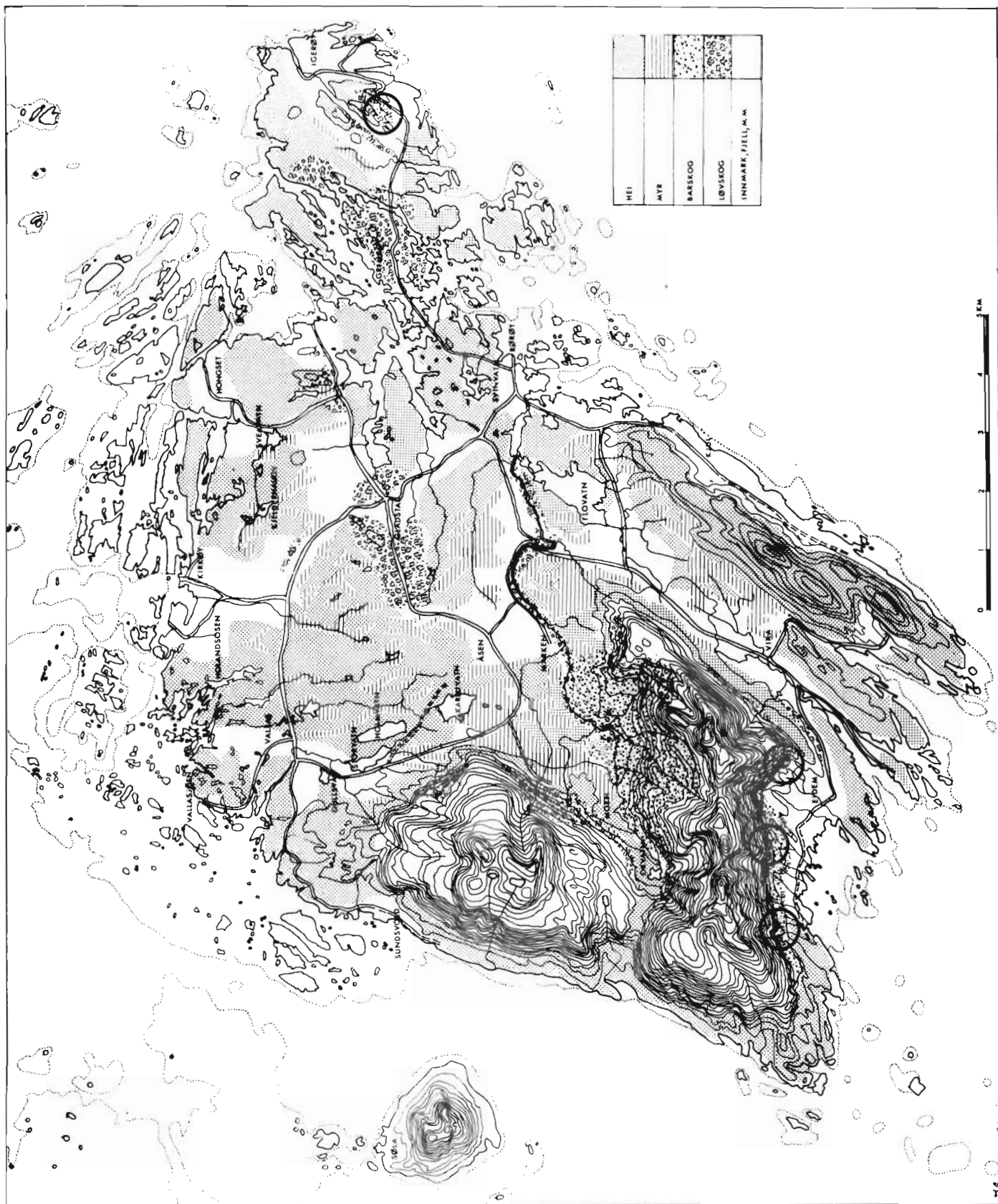
ialt 4 lokaliteter i klynger med tildels store trær (se figur 2). Plantet ask (*Fraxinus excelsior*) synes å trives. I de indre deler av øya - særlig i Marken-Moenområdet er det skog av furu (*Pinus silvestris*) og blandingsskog med furu og bjørk, i de nedre deler av bergsiden av Trolltind-Vikafjellet vokser også en del furu blandet med løvtrær. I flere områder er det plantet gran (*Picea abies*) og sporadisk lerk (*Larix decidera*). Einer (*Juniperus communis*) vokser spredt over det meste av øya-både i skogområdene, i heiene og i fjellsidene.

De flatere områdene av Vega består av hei-vegetasjon og myrrealer foruten en del kulturmark. Nydyrkning av myr har foregått/og foregår fortsatt i stor stil. Uten at jeg kan analysere de forskjellige områdene vegetasjonsmessig, vil jeg bare vise til at områdene omkring Valla og Sveavatnet-Kjellerhaugvatnet synes å være rikere enn andre hei/myrområder, her vokser bl.a. matter med reinrose (*Dryas octopetala*) og flere orkidéarter (*Orchis* sp.).

De fleste vatna-tjernene på Vega er oligotrofe, men rikere områder finnes særlig i de ovennevnte områder ved Valla og Sveavatnet-Kjellerhaugvatnet, Gullsvågtjernet (N. Barnvatnet) er eutroft (påvirkning fra jordbruksområdene omkring), også Svinvatnet er vegetasjonsrikt. Vanlige arter i de rikere områdene er bl.a. elvesnelle (*Equisetum fluviatile*), vanlig tjønnaks (*Potamogeton notans*), nøkkerose (*Nymphaea* sp.), hesterumpe (*Hippuris vulgaris*), bukkeblad (*Menganthus trifoliata*), starr (*Carex* sp.), sivaks (*Scirpus* sp.) m.fl.

Holmene i skjærgården er for en stor del grasbevokst, de var tidligere viktige for saueholdet. Det skal ikke finnes lyngøyer i ytterskjærgården i Vega.

I samband med forslag om et myrreservat nordvest for Gladstad (Risbakken-Flatåsen) foreligger en floraliste (notat, PerHornberg). Botaniske registreringer på Vega skal være utført av en svensk botaniker i de senere år.

Figur 2. Grov oversikt over naturtypene på Vega.
O = almeforekomster

ORNITOLOGISKE FORHOLD

Artsliste for Vega Kommune

1a. Islom (<i>Gavia immer</i>)		o	+
1b. Islom/gulnebbblom (<i>G. immer</i> / <i>G. adamsii</i>)		O	(+)+
2. Storlom (<i>G. arctica</i>)	x	HT	+
3. Smålom (<i>G. stellata</i>)	x	HTo	++
4. Horndykker (<i>Podiceps auritus</i>)		HTO	+
5. Havhest (<i>Fulmarus glacialis</i>)		O	+
6. Havsule (<i>Sula bassana</i>)		O	+
7. Storskarv (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	x	HO	+++
8. Toppskarv (<i>P. aristotelis</i>)	x	HO	+++
9. Hegre (<i>Ardea cinerea</i>)	x	HO	++
10. Ringgås (<i>Branta bernicla</i>)		T(?)	(+)+
11. Grågås (<i>Anser anser</i>)	x	HT	+++
12. Sangsvane (<i>Cygnus cygnus</i>)	x	TO	+++
13. Gravand (<i>Tadorna tadorna</i>)	x	HS	+
14. Stokkand (<i>Anas platyrhynchos</i>)	x	HTO	++(+)
15. Krikkand (<i>A. crecca</i>)	x	HT	++
16. Brunnakke (<i>A. penelope</i>)	x	HT	++
17. Stjertand (<i>A. acuta</i>)		h?	+
18. Knekkand (<i>A. querquedula</i>)		T	+
19. Skjeand (<i>Spatula clypeata</i>)		h?t/T	+
20. Toppand (<i>Aythya fuligula</i>)	x	h?T	+
21. Kvinand (<i>Bucephala clangula</i>)		t	+
22. Ærfugl (<i>Somateria mollissima</i>)	x	HTO	+++
23. Praktærfugl (<i>S. spectabilis</i>)		SH?O	+
24. Sjørre (<i>Melanitta fusca</i>)	x	STO	+++
25. Havelle (<i>Clangula hyemalis</i>)		TO	+++
26. Siland (<i>Mergus serrator</i>)	x	HO	++
27. Fiskeørn (<i>Pandion haliaëtus</i>)		t	+
28. Havørn (<i>Haliaëtus albicilla</i>)	x	HO	+
29. Spurvehauk/Hønsehauk (<i>Accipiter nisus</i> / <i>A. gentilis</i>)		to	+

30. Fjellvåk (<i>Buteo lagopus</i>)		T	+
31. Kongeørn (<i>Aquila chrysaetos</i>)		S	+
32. Dvergfalk (<i>Falco columbarius</i>)	x	H	+
33. Tårnfalk (<i>F. tinnunculus</i>)		h?t	+
34. Lirype (<i>Lagopus lagopus</i>)	x	H	(+)+
35. Fjellrype (<i>L. mutus</i>)		H	+
36. Orrfugl (<i>Lyrurus tetrrix</i>)	x	H	+
37. Åkerrikse (<i>Crex crex</i>)		(hs)	+
38. Tjeld (<i>Haematopus ostralegus</i>)	x	HT	+++
39. Sandlo (<i>Charadrius hiaticula</i>)	x	HT	++
40. Heilo (<i>Pluvialis apricaria</i>)	x	HT	+++
41. Vipe (<i>Vanellus vanellus</i>)	x	HT	+++
42. Steinvender (<i>Arenaria interpres</i>)	x	HO	++
43. Temmincksnipe (<i>Calidris temminckii</i>)		t	+
44. Fjæreplytt (<i>C. maritima</i>)		SO	+++
45. Myrsnipe (<i>C. alpina</i>)	x	HT	(+)+
46. Tundrasnipe (<i>C. testacea</i>)		t	+
47. Polarsnipe (<i>C. canutus</i>)		t/To	+
48. Brushane (<i>Philomachus pugnax</i>)	x	HT	+++
49. Sotsnipe (<i>Tringa erythropus</i>)		T	++
50. Rødstilk (<i>T. totanus</i>)	x	HTO	+++
51. Gluttsnipe (<i>T. nebularia</i>)		t/T	++
52. Strandsnipe (<i>Actitis hypoleucos</i>)	x	H	++
53. Svartehalespove (<i>Limosa limosa</i>)		t	+
54. Lappspove (<i>L. lapponica</i>)		t	+
55. Storspove (<i>Numenius arquata</i>)	x	HT	+++
56. Småspove (<i>N. phaeopus</i>)	x	H	++
57. Rugde (<i>Scolopax rusticola</i>)	x	H	++
58. Enkeltbekkasin (<i>Gallinago gallinago</i>)	x	HT	+++
59. Kvartbekkasin (<i>Lymnocyptes minimus</i>)		t	+
60. Svømmesnipe (<i>Phalaropus lobatus</i>)		t/T	(+)+
61. Tyvjo (<i>Stercorarius parasiticus</i>)	x	HT	++
62. Hettemåse (<i>Larus ridibundus</i>)	x	HT	(+)+
63. Sildemåse (<i>L. fuscus</i>)	x	HT	(+)+
64. Gråmåse (<i>L. argentatus</i>)	x	HO	+++
65. Svartbak (<i>L. marinus</i>)	x	HO	+++
66. Fiskemåse (<i>L. canus</i>)	x	HT	+++

67. Krykkje (<i>Rissa tridactyla</i>)		H	++
68. Makrellterne (<i>Sterna hirundo</i>)	x	HT	++
69. Rødnebbterne (<i>S. paradisaea</i>)	x	HT	+++
70. Alkekonge (<i>Plautus alle</i>)		TO	(+)+
71. Alke (<i>Alca torda</i>)		TO	++
72. Lomvi (<i>Uria aalge</i>)	x	TO	++
73. Teist (<i>Cepphus grylle</i>)	x	HO	+++
74. Lunde (<i>Fratercula arctica</i>)	x	TO	++
75. Ringdue (<i>Columba palumbus</i>)	x	H	(+)+
76. Tyrkerdue (<i>Streptopelia decaocto</i>)		t	+
77. Gjøk (<i>Cuculus canorus</i>)	x	H	++
78. Snøugle (<i>Nyctea scandiaca</i>)		t	+
79. Hubro (<i>Bubo bubo</i>)	x	HO	+
80. Jordugle (<i>Asio flammeus</i>)		h?t	+
81. Tårnsvale (<i>Apus apus</i>)		s	+
82. Gråspett (<i>Picus canus</i>)		H?t	+
83. Flaggspett (<i>Dendrocopos major</i>)		t/T	(++)+
84. Sandsvale (<i>Riparia riparia</i>)	x	s	+
85. Låvesvale (<i>Hirundo rustica</i>)	x	H	++
86. Lerke (<i>Acauda arvensis</i>)	x	H	++
87. Trepiplerke (<i>Anthus trivialis</i>)	x	H	++
88. Heipiplerke (<i>A. pratensis</i>)	x	HT	+++
89. Skjærpiplerke (<i>A. spinoletta</i>)	x	HO	(+)+
90. Linerle (<i>Motacilla alba</i>)	x	HT	+++
90b. Svartryggerle (<i>M. alba yarrellii</i>)		t	+
91. Varsler (<i>Lanius excubitor</i>)		T	+
92. Stær (<i>Sturnus vulgaris</i>)	x	HTO	+++
93. Skjære (<i>Pica pica</i>)	x	HO	++
94. Kråke (<i>Corvus corone</i>)	x	HO	+++
95. Ravn (<i>C. corax</i>)	x	HO	+++
96. Sidensvans (<i>Bombycilla garrulus</i>)		t	+
97. Fossekall (<i>Cinclus cinclus</i>)		h	+
98. Gjerdesmett (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	x	HO	++
99. Jernspurv (<i>Prunella modularis</i>)	x	H	++
100. Sivsanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)	x	h	(+)+
101. Hagesanger (<i>Sylvia borin</i>)	x	h	+

102. Munk (<i>S. atricapilla</i>)	x	h?	+
103. Tornsanger (<i>S. communis</i>)		h	+
104. Møller (<i>S. curruca</i>)		h?	+
105. Løvsanger (<i>Phyllosopus trochilus</i>)	x	H	+++
106. Gransanger (<i>P. collybita</i>)	x	H	++
107. Bøksanger (<i>P. sibilatrix</i>)		t	+
108. Fuglekonge (<i>Regulus regulus</i>)		h	+
109. Svarthvit Fluesnapper (<i>Muscicapa hypoleuca</i>)	x	H	++
110. Gråfluesnapper (<i>M. striata</i>)	x	h	+
111. Buskskvett (<i>Saxicola rubetra</i>)	x	h	+
112. Steinskvett (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	x	HT	+++
113. Rødstjert (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	x	H	(+)+
114. Rødstrupe (<i>Erithacus rubecula</i>)	x	H	++
115. Blåstrupe (<i>Luscinia svecica</i>)	x	HT	+
116. Gråtrost (<i>Turdus pilaris</i>)	x	HTO	+++
117. Ringtrost (<i>T. torquatus</i>)	x	HT	(+)+
118. Svarttrost (<i>T. merula</i>)	x	HTO	++
119. Rødvingetrost (<i>T. iliacus</i>)	x	HT	+++
120. Måltrost (<i>T. philomelos</i>)	x	HT	++
121. Stjertmeis (<i>Aegithalos caudatus</i>)		t	+
122. Løvméis (<i>P. palustris</i>)		s?	+?
123. Granmeis (<i>P. montanus</i>)	x	HO	++
124. Svartmeis (<i>P. ater</i>)		h	+
125. Kjøttmeis (<i>Parus major</i>)	x	HO	++
126. Trekryper (<i>Certhia familiaris</i>)		s	+
127. Gråspurv (<i>Passer domesticus</i>)	x	HO	+++
128. Pilfink (<i>P. montanus</i>)		t	+
129. Bokfink (<i>Fringilla coelebs</i>)	x	HT	+++
130. Bjørkefink (<i>F. montifringilla</i>)	x	HT	+++
131. Grønnfink (<i>Chloris chloris</i>)		H	+
132. Grønnsisik (<i>Carduelis spinus</i>)	x	h	(+)+
133. Bergirisk (<i>C. flavirostris</i>)	x	H	+++
134. Gråsisik (<i>C. flammea</i>)		h?T	+++
135. Korsnebb (<i>Loxia pytyopsittacus</i> / <i>L. curvirostra</i>)		HT	+

136. Dompap (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	x	HTO	++
137. Sivspurv (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	x	HT	+++
138. Snøspurv (<i>Plectrophenax nivalis</i>)		T	+++

Tilsammen 85 arter ble observert under registreringene i juni 1975.

Tegnforklaring:

H	= Hekker/har hekket
h	= Hekker/har hekket sannsynligvis
h?	= Hekker/har hekket muligens
S	= Regulær i sommerhalvåret
s	= Sporadisk/sjelden i sommerhalvåret
T	= Regulær i trekketidene
t	= Sporadisk/sjelden i trekketidene
O	= Regulær i vinterhalvåret
o	= Sporadisk/sjelden i vinterhalvåret
+	= Enkeltindivid-noen
++	= Fåtallig
+++	= Tallrik
x	= Observert under registreringene foretatt i juni 1975 (JSU).

Kommentarer til artslisten

- 1a. Islom (*Gavia immer*) 1 individ ved Vallsjø 16.1.72 (JOA).
- 1b. Islom/gulnebbblom (*G. immer/G. adamsii*) Store lommer er velkjent i områdene rundt Vega i vinterhalvåret, de regnes som en art og kalles *ømmer*, hvilket er et vanlig navn på store lommer flere steder på kysten av Midt-Norge (HAS, JOH m.fl.).
2. Storlom (*G. arctica*) 2 par med hver sin unge ble registrert henholdsvis i Sveavatnet og i Svinvatnet, dessuten ble 1 individ sett over Holandsosen og 1 individ i tjern vest for Gladstad under besøket i juni 1975 (JSU). I 1972 ble et par med reir (2 egg) og 1 individ sett i Sveavatnet og 1 par (reir?) i Svinvatnet (AOF).
3. Smålom (*G. stellata*) Tilsammen registrert på 6 lokaliteter, i Gullsvågtjønnna og i tjern ved Vallasjøen ble par med henholdsvis 2 og 1 unge observert, hekkeadferd ble notert de andre stedene (JSU). I 1972 konstaterte AOF hekking på begge nevnte lokaliteter. JOA anslår max. 8 par for Vega i 1975. 2 par forsøkte hekking på Langøya og Islandsøya i Halmøyværet ca. 1971 (JOH).
4. Horndykker (*Podiceps auritus*). Arten har lenge vært kjent som rugefugl på Helgelandskysten. På Vega, som lenge var sørligste kjente rugested, ruget flere par i juli 1905 (Collet db, Haftorn 1971). Arten ble imidlertid ikke registrert sommeren 1975, AOF fant ikke arten i 1972 og JOA har ingen observasjoner fra hekketida 1970-75. Imidlertid er horndykkeren sett ved Vega i trekktiden om våren og om vinteren i årene 1972-75 (JOA).
5. Havhest (*Fulmarus glacialis*). Arten sees av og til under ugunstige værforhold i vinterhalvåret i ytter-skjærgården utenfor Vega - således bl.a. ved Bremsteinen/Sjøla (HAS, JOH m.fl.).

6. Havsule (*Sula bassana*) opptreden som foregående art, besøker ytterskjærgården inn til Sjøla (HAS, JOH m.fl.).
7. Storskarv (*Phalacrocorax carbo*). To små kolonier på anslagsvis ca. 10 par på Klabskjærene/Seiskjærene i Vegafjorden ble observert fra sørspissen av Vega 22.6.75 (JSU), tilsammen ca. 85 fugl hadde opphold på skjærene, ellers ble en del storskarv sett spredt rundt hele Vega. I 1971 ble 100 reir opptalt på Ivarsbraken, i 1975 ble kun 15 reir opptalt på toppen av holmen, uværet hadde sikkert ødelagt resten, 28 store unger 18.7. (JOA). I 1972 hekket 100 par på Sjøla (JOA). Dessuten har ca. 100 par hatt fast tilhold på Alflesa og 50-60 par hekket i Steinan hvor de har skiftet mellom Sjølholmane og Grisøya (JOH). At arten hekker lengre nord i værene er sannsynlig.
8. Toppskarv (*P. aristotelis*). Arten hekker spredt kolonivis i værene vest for Vega. I Halmøyværet har faste hekkeplasser vært: Tuvøy og Revhalmøy, i Bremstein: Andholmen, i Steinan: på flere av holmene (over 120 par, JOA) og Sjøla (25 par, 1972, JOA).
9. Hegre (*Ardea cinerea*). En koloni på ca. 30 par holdt til i en furuplanting på en holme i Svinvatnet (JSU), samme koloni hadde i 1972 over 15 reir (AOF). Arten skal hekke i Gladstadsbogen. Hegre ble sett spredt over hele øya. Ingen kjente kolonier i værene på vestsiden av Vega (JOH, HAS m.fl.).
10. Ringgås (*Branta bernicla*) 1 individ ble sett ved Holand 30.8.71 (JOA). I Lånan-øygruppen sies det at arten er "vanlig" om våren, da går ringgjess ned her for å hvile (lokalbefolkningen medd. JOA). I Hysværøyene går/gikk tidligere arten ned i småflokker for å hvile/beite, fuglene går under betegnelsen råttgås/spitsbergengås (HAS). I de siste dagene av april-første del av mai hvert år har ringgås, så langt en kan minnes, gått ned flokkevis i Halmøyværet (god beskrivelse) for å hvile/beite. Fuglene kalles

ringgås, råttgås, spitsbergengås og grønlandsgås.

Våren 1975 ble 3-400 individer sett samtidig en dag, fuglene var der til ca. 10.5. (JOH). Dette gledelige forhold vil bli undersøkt nærmere våren 1976. Se også figur 3.

11. Grågås (*Anser anser*). Arten er tallrik i trekketidene over selve Vega, enkelte par hekker på hovedøya, men flere har tilhold i værene. Inntil ca. 1964 hekket årlig omkring 90 par i Halmøyværet, i 1975 ca. 20 par (JOH). JOA anslår hekkebestanden på hovedøya til 10-20 par i 1975. I Hysværøyene og Muddværet anslås hekkebestanden å ligge på ca. 30 par. Ekskrementer ble sett i mengder enkelte steder under mitt opphold og overflyvende fugl sett av og til. Inntil midten av 1960-årene (slutten av) kunne en regne med over 2000 mytende grågjess i arkipelet vest for Vega, imidlertid synes dette antall å ha blitt vesentlig redusert i de senere år, og JOH anslår den nåværende mytebestand til ca. 800 individer. Tilbakegangen skyldes i særlig grad slakting/ulovlig jakt fra motorbåt i mytetida. I området er det blitt ringmerket et stort antall grågjess i regi av Statens Viltundersøkelser. Se også figur 3.
12. Sangsvane (*Cygnus cygnus*). Arten opptrer flokkevis i trekketidene og overvintrer fast, faste tilholdssteder er særlig Holandsosen (inntil 35 individer observert 16.2.75, JOA) og sundene ved Gimsøy hvor 60-70 individer ikke er uvanlig ifølge en fisker på Igerøy. 1 individ hadde tilhold ved Skiftevatnet/ Einåsvatnet ved Svea 20.6.75 (JSU, PJS).
13. Gravand (*Tadorna tadorna*). Sees vanligst om våren, tidligste observasjon: 16.3.75 (JOA). Arten hekker spredt og sannsynligvis årlig i Vegaområdet - således et par på Igerøy i 1975 ifølge en fisker og minimum 1 par i Muddværet 1975 der et par ble sett med 24 unger, arten hekker av og til på Søla (HAS).

Figur 3. Områder for grågås og ringgås i Vega kommune. Stiplet linje angir myteområdet for grågås, muligens går dette lengre nord. Prikkene angir områder hvor ringgåsa går ned, åpen sirkel angir mer usikker lokalitet.

14. Stokkand (*Anas platyrhynchos*). Stokkanda opptrer spredt over hele området og overvintrer regelmessig. Arten hekker spredt på hovedøya, hekkebestanden her anslås av JOA i 1975 til 15-20 par, kull ble notert i Gullsvågtjønna og i Markaelva i juni (JSU). Arten hekker av og til i værene (JOH, HAS m.fl.) og kalles *e-and* p.g.a. eggens likhet med ærfuglegg.
15. Krikkand (*A. crecca*). Arten opptrer spredt, men mindre tallrik enn stokkand og brunnakke, på hovedøya. Hekkebestanden anslås i 1975 til ca. 10 par (JOA, JSU), et kull ble registrert ved Valla 21.6.75 (JSU) og et på Grimsøy 25.6.75 (JSU). Arten kalles *hønsand*.
16. Brunnakke (*A. penelope*). Arten er jevnt utbredt over selve øya Vega, under registreringene i juni 1975 ble tilsammen 8 kull observert (JSU), hekkebestanden for hovedøya anslås til 15-20 par i 1975 (JOA, JSU), i juni 1972 ble 8 kull registrert (AOF).
17. Stjertand (*A. acuta*). Tre observasjoner: 1 par 28.-29.5.72 ved Vallsjø, 1 par samme sted 18.6.75, 1 individ 6.10.74 i Holandsosen (alle JOA).
18. Knekkand (*A. querquedula*). En ♂ med adferd som kunne indikere rugende ♀ ble observert i Sveavatnetområdet i juni 1972 (AOF).
19. Skjeand (*Spatula clypeata*). Følgende observasjoner foreligger: 1 par 1.-5.8.71 ved Vallsjø, i tiden 7.5.-9.9.72 ble 1-4 individer sett i Vallaområdet, 1 par samme sted 5.5.73 og 16.5.75, 1 o 25.5.75 i Holandsosen (alle JOA), 1 individ i Altervatnet 29.5.75 (K.Krogh m.fl.).
20. Toppand (*Aythya fuligula*). 4 individer ble sett i tiden 13.5.-17.6.73 i Gullsvågtjønna, 1 ♂ samme sted 31.5.75 (JOA), 1 ♂ i Sveavatnet 29.5.75. (K. Krogh m.fl.) og 1 ♂ i Kjellerhaugvatnet (samme område som foregående) 20.6.75 (PJS, JSU).
21. Kvinand (*Bucephala clangula*). En eneste observasjon: 1 ♂ ble sett i Gullsvågtjønna 13.-17.5.73 (JOA).

22. Ærfugl (*Somateria mollissima*). Arten hekker spredt rundt hovedøya og mer tallrik i en del av øygruppene i skjærgården. Tidligere var egg og dun av ærfugl en viktig biinntekt flere steder i kommunen. I dag har fraflytting, mink, ulovlig jakt og uvettig egg-raning desimert bestanden vesentlig i forhold til bestandsstørrelsen i tidligere tider. Under siste krig (1940-45) foregikk adskillig ulovlig felling av ærfugl. Da egg- og dunværene ble drevet etter gammel skikk var det lite *vill-e*, den gang var de fleste å regne som *tam-e*. I våre dager da dunsanking ikke lengre drives i særlig grad, hekker ærfuglene mer spredt i værene og er ikke å regne som *tam-e* (JOH). A. Helland oppgir i Norges Land og Folk, Nordland Amt, bind I (Kristiania 1907): "For eiere og beboere af de ytterste vær og øyer i Vega er innsamling af æg og dun af betydning. Æfuglen forekommer her i temmelig stor mængde, og der tages meget hensyn til den. I de egentlige dunvær bliver man, for ikke at skræmme den, gjerne liggende temmelig længe udover dagen i denne tid, da æfuglen gjerne lægger sig op i morgentimerne. Det sees heller ikke gjerne, at man bruger seil paa baaden, naar man paa den tid færdes nær de øer og holmer, hvor der er dunvær.

Hyvær, Mudvær og Engelsøen i Vega er dunvær. Paa Vega anslaas efter opgave fra Chr. Kvale præstegjeldets samlede dunproduktion til ca. 118 kg, hvilket svarer til 7080 rugende fugle, og skjønt dette tall vistnok er for lavt ansat repræsenterer det dog en værdi af 3776 kr., regnet efter en pris af 32 kr. pr. kg".

Helland omtaler også dunvær i Brønnby herred, spesielt Torgværene. I 1920 hekket ca. 1000 par tilsammen i Kverstein i Brønnøy like sør for Muddvær (HAS). Helland oppgir følgende dunvær i Tjøtta og Alstadhaug: Låvær (nå Lånan i Vega kommune), Sandvær (nå i Herøy kommune), Omnøen (nå Vega) og Lisø (nå Vega) alle Tjøtta, videre Sibaatsvær, Brasvær, Præstøen,

Husvær, alle nå i Herøy kommune, Sanderø, Almellingen og Aakerøen, alle Alstadhaug. "Der gjøres ikke saa meget for at frede den her som paa Vega".

Omkring århundreskiftet regnes det (Helland, 1907) 60 000 ærfuglreir/ærfugl som "ruger saaledes, at deres dun kan udnytted" i hele Nordland fylke.

Ærfuglen overvintrer tallrikt omkring Vega og i værene/gruntvannsområdene i vest, i det sistnevnte område samles også større og mindre flokker av ærfugl i mytetida. Beregninger av denne bestand er på nåværende tidspunkt vanskelig å angi, men at det dreier seg om større ansamlinger totalt er hevet over enhver tvil. Som en indikasjon nevnes 4-500 individer mellom Vastholmen og Sølikåsskjæret 10.7.75 (JOA). Flokker med ærfugl samles ved fiskemottakstedene gjennom mer eller mindre hele året - bl.a. ved Kirkøy og dessuten i havna i Brønnøysund.

Følgende tabell er satt opp for å illustrere tilbakegangen i ærfuglbestanden i Vegaområdet. Lignende tilbakegang er velkjent langs hele kysten og må være et viktig apropos til de som ønsker jakt på ærfugl. Opplysningene er gitt av JOA, JOH, HAS m.fl.

Tabell 3. Utviklingen i ærfuglbestanden i Vegaområdet
(Tallene angir antall reir eller par)

Sted/År	1907	1920	1948	1954	1964	1975
Vega totalt ¹	7080+	(7000?)		tilbakegang		1000- 1500 ⁴
Værene ² :						
Muddvær		(tallrik)		tilbakegang		?
Halmøyvær ³		1000-	600	400	Svært lite	20+ 2-300
Bremsteinvær		700		tilbakegang		?
Hysvær		1000+		tilbakegang		?
Skjærvær		ca500		tilbakegang		?
Flovær		(tallrik)				210
Vega med nær- meste holmer:						
Vega		?				} 70- 100
Grimsøy		?				
Igerøy		?				
Nepsundet (Vega)		60-70				
Sundsvoll (Vega)		100+				
Vallsjø (Vega)		ca.60				
Sundsvolløyene		60				ca.10
Grasholmen		100				ca.10
Vallsjøskjærene		150-				ca.30
		200				
Søla		100				ca.10

- 1) I 1907 omfattet ikke Vega Flovær/Lånan m.fl.
- 2) Her finnes ikke tall fra Lånan og områdene nord for Vega.
- 3) I Halmøyværet ble helårsbosetting oppgitt i 1948, ca. 1964 kom minken til øyene i Været, i 1975 ble en del "hus" til ærfuglene satt i stand og 20 "tam-e" hekket, dertil hekket 2-300 "vill-e" i været (jfr. teksten). Under krigen ble adskillig ærfugl felt ulovlig og i de senere år har ulovlig eggsamling og jakt, samt økt ferdsel i hekketida hatt negative følger for bestanden.
- 4) Meget løst anslag basert på tilgjengelige tall og tendenser i kjente områder.

23. Praktærfugl (*S. spectabilis*). Praktærfuglen er godt kjent i Vegaområdet og går under betegnelsen *spitsbergen-e* og *islands-e*, opptreden av arten er kjent fra langt tilbake i tida og oppgis som varierende, vanligst er arten lagt merke til i vinterhalvåret (JOH m.fl.) DKNVS, Museet i Trondheim har flere individer i samlingene fra Brønnøy omkring 1920. Fra de siste år har JOA gjort følgende observasjoner: 1 ♂ 16.2.74 Eidem, 1 ♂ ultimo april-18.5.74 Kirkøy, 1 ♂ samme sted 25.3.-ca.15.5.75. Hekkefunn oppgis fra Odderholmen ved Grasholmen nord for Søla ca. 1942 og Søla ca. 1920 (hekker senere enn ærfugl, god beskrivelse, HAS). I Halmøyværet har arten vært nesten årvisst å se, og våren 1975 hadde 2 par tilhold sammen hekkende ærfugl i Fuglvær ved Halmøy (JOH).
24. Sjørørre (*Melanitta fusca*). Arten opptrer regelmessig i vinterhalvåret i storparten av området. Om sommeren samles sjørørreflokker for å myte i gruntvannsområdene vest for Vega (delvis samme områder som grågåsa samles), noe antall for mytebestanden kjennes ikke, men HAS forteller at "det kan være nokså mye av *havsvorte* å se når de er *sårvenga*". 10.7.75 ble en flokk på 250 individer sett mellom Vastholmen og Sølikåsskjæret (JOA). 2 individer ble observert på Vegafjorden 18.6.75 (JSU). Opptreden av sjørørre på kysten av Nordland er tidligere kjent fra S-Salten (Haftorn, 1971).
25. Havelle (*Clangula hyemalis*). Arten er vanlig i området i vinterhalvåret, ekstremtider: 3.10.-26.5. (JOA).
26. Siland (*Mergus serrator*). Arten er jevnt utbredt i hele området og hekker regelmessig både på hovedøya og i værene. I 1975 anslås hekkebestanden til 20-30 par for hovedøya (JOA, JSU). Arten overvintrer i området.

27. Fiskeørn (*Pandion haliaëtus*). 1 individ ble sett 8.5.75 ved Gullsvåg (JOA).
28. Havørn (*Haliaëtus albicilla*). Arten hekker i området.
29. Spurvehauk/hønsehauk (*Accitiper nisus/A. gentilis*)
Begge arter oppgis som påtruffet flere ganger på Vega, imidlertid må en ta med i betraktningen forvekslinger artene imellom og med andre arter. En hauk bestemt til hønsehauk ble sett 14.1.75 (JOA).
30. Fjellvåk (*Buteo lagopus*). Arten sees av og til på trekk - bl.a. våren 1971 og 1972 (JOA).
31. Kongeørn (*Aquila chrysaëtos*). Arten sees sporadisk gjennom året (JOA).
32. Dvergfalke (*Falco columbarius*). Arten er funnet hekkende både i 1974 og 75 (JOA), 2 individer ble sett under registreringene i juni 1975 (JSU).
33. Tårnfalke (*F. tinnunculus*). Arten hekker muligens av og til (JOA).
34. Lirype (*Lagopus lagopus*). Vega har tidligere hatt en meget god bestand av lirype. Imidlertid har denne gått raskt tilbake, og stammen er i dag liten. Mange mente at dette skyldtes tilreisendes jakt med hund. Vega er begrenset i areal, og en bestand vil nok lett bli påvirket av intensiv jakt. Under registreringene i juni 1975 ble et fåtall individer observert, men ekskrementer kunne konstanteres flere steder (JSU).
35. Fjellrype (*L. mutus*). I de høyereliggende deler av Vega: Gullsvågfjellet og Trolltinden (797 m o.h.) finnes en liten bestand av fjellrype (JOA).
36. Orrfugl (*Lyrurus tetrix*). Ruger "tallrikt" på Helgelandskysten, bl.a. Dønna og småøyene omkring (Haftorn, 1971). På Vega finnes en liten bestand som varierer noe, arten har særlig tilhold innenfor Marken hvor 8-9 pull ble konstantert i 1974 (JOA). Under registreringene i juni 1975 ble 1 ♂ sett i bergsiden vest for Eidem (JSU).
37. Åkerrikse (*Crex crex*). Arten skal i tidligere tider

ha hatt tilhold på Vega ifølge flere personer jeg snakket med. En fugl beskrevet som åkerrikse, opptrådte ved Holand sommeren 1972, 9 unger ble tatt av katt (HAS), observasjonen kan imidlertid gjelde en annen art.

38. Tjeld (*Haematopus ostralegus*). Arten er alminnelig utbredt over hele området og hekker også i heiene på hovedøya. Ekstremumstider: 8.3.(75)-2.11.(74)(JOA).
39. Sandlo (*Charadrius hiaticula*). Spredte par hekker på hovedøya (fortrinnsvis i strandsonen) og i værene. Under registreringene i juni 1975 ble et reir funnet i et sandtak i det indre av Vega, på hovedøya hekket i 1975 anslagsvis 10-12 par (JOA, JSU). Arten hekker regelmessig i Halmøyværet hvor den kalles *tyddyrydde* etter lyden. Et annet vanlig navn i Vegaområdet er *strandryp*.
40. Heilo (*Pluvialis apricaria*). I myr- og heiområdene i det indre av Vega er heilo en vanlig hekkefugl, under registreringene i juni 1975 ble flere reir og unger funnet, hekkebestanden i 1975 lå et sted mellom 60-100 par (JOA, JSU).
41. Vipe (*Vanellus vanellus*). Vipa er utbredt over storparten av hovedøya og finnes også på de større øyene i skjærgården, arten treffes på Vega i samband med kulturmark, hei og myr. Arten skal ha gått en del tilbake i antall de siste 15 år.
42. Steinvender (*Arenaria interpres*). Arten opptrer i hekketida sparsomt i strandsonen på hovedøya, men hekker spredt i skjærgården. En del individer overvintrer hvert år.
43. Temmincksnipe (*Calidris temminckii*). 2 observasjoner er gjort om våren: Vallsjø 24.5.72, 1 individ og 19.5.73, 1 individ (JOA).
44. Fjæreplytt (*C. maritima*). I vinterhalvåret er arten vanlig i strandsonen både på hovedøya og i skjærgården. Oversomrende flokker sees av og til i skjærgården - bl.a. 30 individer i Flesa vest for Hysvær 6.7.73 (JOA). Arten kalles *kobbivar*.

45. Myrsnipe (*C. alpina*). Arten har årlig tilhold i myrområdene i det indre av hovedøya og ble under registreringene i juni 1975 truffet på følgende lokaliteter: ved Kjellerhaugvatnet (1 individ), ved Tuvtjønna (2 individer) på forskjellige lokaliteter og sør for Risbakken (1 individ) (JSU). I 1972 noterte AOF 1 individ i Sveavatnområdet. Hekkebestanden anslås i 1975 til minimum 4-5 par (JOA, JSU). På høsttrekk er arten vanlig.
46. Tundrasnipe (*C. testacea*). 1 individ i sommerdrakt ble sett 2.7.74 ved Vallsjø (JOA).
47. Polarsnipe (*C. canutus*). Arten opptrer som sporadisk høsttrekkgjest. 1 individ overvintret ved Vallsjø vinteren 1974 idet det ble sett i tiden 1.1.-17.3. (JOA), arten er tidligere ikke funnet overvintrende nord for Tarva (Haftorn, 1971).
48. Brushane (*Philomachus pugnax*). Brushanene betegnes av flere som et "nytt" innslag i Vegas fugleliv. Arten har tilhold i myrområdene i det indre av Vega, under registreringene i juni 1975 ble flest individer sett ved Valla hvor det er en fast samlings/leikeplass, og i Sveavatnområdet. Anslagsvis 15-20 par hekket på Vega i 1975, ett reir ble funnet ved Valla (JSU). På høsttrekket er arten tallrik, og flokker over 100 individer kan treffes (JOA).
49. Sotsnipe (*Tringa erythropus*). Arten er registrert regelmessig på høsttrekk hvert år 1972-74, ekstremumstider 14.7.-6.10. Favoritt-tilholdsstedet er Holandsosen hvor inntil 25 individer er sett samtidig (JOA).
50. Rødstilk (*T. totanus*). Rødstilken er utbredt over det meste av hovedøya og spredt i skjærgården. Vanlig navn er *skvett-tjell*. I samband med registreringene i juni 1975 ble hekkebestanden på hovedøya anslått til 40-50 par (JSU). Arten overvintrer regelmessig enkeltvis eller i småflokker på opp til 4-5 individer (JOA).
51. Gluttsnipe (*T. nebularia*). Sporadisk opptreden, arten ble ikke registrert under besøket i juni 1975 (JSU),

- 2 individer ble sett i juni 1972 (AOF) og JOA har disse notater: 18.-20.5.73, 1 individ og 12.5.-25.7.74 (max. 4 individer).
52. Strandsnipe (*Actitis hypoleucos*). Spredte par hekker ved vatn i det indre av hovedøya, under registreringene i juni 1975 ca. 10 par registrert og hekking påvist ved Sveavatnet, Okvatnet, Markaelva og Holmvatnet (JSU), JOA anslår hekkebestanden samme år til 10-13 par.
53. Svartehalespove (*Limosa limosa*). 2 individer ble sett ved Vallsjø 4.-9.5.74 (JOA). Arten er tidligere bl.a. sett på Tjøtta (Haftorn, 1971).
54. Lappspove (*L. lapponica*). Arten er notert på vårtrekk ved Vallsjø 14.-27.4.73, 2 individer og 12.-14.4.74, 6 individer (JOA).
55. Storspove (*Numenius arquata*). Storspoven er alminnelig på hovedøya og hekker også på de største øyene i skjærgården og på Ylvingen. Under registreringene i juni 1975 ble hekkebestanden på hovedøya taksert til minimum 80 par (JSU). Se også figur 4.
56. Småspove (*N. phaeopus*). I de indre deler av selve Vega hvor det er mer sammenhengende større myrpartier finnes en mindre bestand av småspove, utenom dette området var det ifølge registreringene i juni 1975 få individer/par, hekkebestanden ble da taksert til 15-18 par (JSU). Se også figur 4.
57. Rugde (*Scolopax rusticola*). Arten opptrer regelmessig/fåtallig i skogsområdene, under oppholdet i juni 1975 ble rugde registrert på Gimsøy, Igerøy, ved Okvatnet, Marken og Markaelva (JSU).
58. Enkeltbekkasin (*Gallinago gallinago*). Arten er jevnt utbredt over hele Vega og treffes også spredt i skjærgården, under registreringene i juni 1975 ble over 50 individer notert (JSU). JOA anslår hekkebestanden i 1975 til 60-90 par. Lokalnavn: *myrstikka*.
59. Kwartbekkasin (*Lymnocyptes minimus*). To registreringer: 2 individer 22.9.73 Vikås/Holand og 1 individ samme sted og dato 74 (JOA).

Figur 4. Registrerte par av storspove 80 par, (minste tallene) og småspove 18 par, (største tallene) juni 1975.

60. Svømmesnipe (*Phalaropus lobatus*). Arten opptrer regelmessig på trekk (både vår og høst?) i Halmøyværet og kalles *vannsneppe* (JOH).
61. Tyvjo (*Stercorarius parasiticus*). Tidligere hekket arten spredt på holmer og skjær ved Vega, men bestanden har tydeligvis gått sterkt tilbake i de senere år (HAS, JOH m.fl.), under besøket på Vega i juni 1975 ble bare få individer notert (JSU). Lokalnavn er *jobbon*.
62. Hettemåse (*Larus ridibundus*). Hettemåsen opptrer sporadisk i vatna på hovedøya i sommerhalvåret (JOA). I Halmøyværet har arten slått seg ned som hekkefugl for "noen år siden", hekker her ved et lite vatn (antall par er ikke kjent, JOH).
63. Sildemåse (*L. fuscus*). Tidligere hekket sildemåsen eller *emåsen*, *emårr* tallrikt i bl.a. Halmøyværet og Bremstein hvor faste hekkeplasser særlig fantes på Tuvøy (150 egg brukte man å samle her ved forsiktig sanking), på Grytholmen (50 egg), på Gangerøy (30 egg), på Rovikskjæret (30 egg), på Gressvågøy, Svartvågøy og Vågøyskjærene nord for Bremstein (hvor store kolonier holdt til) og på de sørligste holmene i Bremstein (stor koloni). Hekket gjorde arten også i Muddværet og Hysværet (JOH, HAS m.fl.) I våre dager er sildemåsen en sparsom hekkefugl i området. Under registreringene i juni 1975 ble bare få individer sett sporadisk rundt hovedøya (JSU). Arten ankommer Vega i første del av mai, tidligste observasjon 4.5. (JOA).
64. Gråmåse (*L. argentatus*). Alminnelig art. Hekkefugl såvel på hovedøya som i skjærgården, Under registreringene i juni 1975 ble noen mindre kolonier funnet i heiene i det indre av Vega (JSU). Arten oppgis som vanlig i skjærgården, men opplysninger om større kolonier foreligger ikke. På overfarten fra Brønnøysund til Vega i juni 1975 ble et par større måsekolonier observert på avstand fra ferja på Vågøy og Rotholmen ved Varholmen i Vegafjorden (Brønnøy kommune), disse

- antas å ha vært vesentlig gråmåse (JSU). Arten benevnes som *gråmåse* eller *blåmåse*, se også neste art.
65. Svartbak (*L. marinus*). Alminnelig art som hekker spredt i værene og sporadisk på hovedøya. Opplysninger om kolonier foreligger ikke. Arten blir gitt en del av skylden for tilbakegangen av ærfugl. Ungfugler av gråmåse og svartbak blir betegnet *skåre*, svartbaken kalles ved sitt rette navn eller *stormåse*. Det fortelles at ærfuglen skiller mellom svartbak og silde-
måse, den tar ingen notis av *emåren*, mens svartbaken verger den ungene mot så godt den kan.
66. Fiskemåse (*L. canus*). Vanlig utbredt art både i skjærgården og på hovedøya. Tidligere ble det sanket mye egg av *småmåsen* eller *se(i)ngen* i værene. I Halmøyværet var/er det viktige hekkeplasser bl.a. på småholmer omkring Halmøya og på holmene like nord for Fuglvær, også i 1975 ble en del egg tatt inn fra disse områdene (JOH). Vanlig også i Muddvær og Hysvær. På selve hovedøya ble arten funnet jevnt utbredt under registreringene i juni 1975, arten hekket særlig i heiene i det indre av øya, og innlandsbestanden ble anslått til ca. 60-100 par (JSU).
67. Krykkje (*Rissa tridactyla*). Arten har faste hekkeplasser på Sjøla ut mot storhavet, ihvertfall siden 1920 (JOH)- den gang var det 2-300 reir her. I 1971 ble ca. 70 reir opptalt og i 1972 ca. 80 reir (JOA). Krykkje hekker også på Sjølholmene (Skanøy) ved Steinan hvor 10 par ble funnet 21.5.72 (JOA).
68. Makrellterne (*Sterna hirundo*). Under registreringene i juni 1975 ble arten notert spredt og fåtallig i området, en må anta at arten hekker i skjærgården. Se også neste art.
69. Rødnebbterne (*S. paradisaea*). Under registreringene i juni 1975 var rødnebbterne langt i overvekt blant de terner som ble artsbestemt, terner ble notert ganske tallrikt og ifølge JOH forsøkte et stort antall terner

- hekking i Halmøyværet våren 1975, men de dårlige værforholdene ødela det meste. Hekkebestanden varierer fra år til år i skjærgården liksom valg av hekkeplasser. Både rødnebbterne og makrellterne anføres som vanlige hekefugler på Helgelandskysten av Myrberget 1959 og Møller 1957 ifølge Haftorn 1971.
70. Alkekonge (*Plautus alle*). Arten opptrer sporadisk i vinterhalvåret, enkelte år mer tallrik ifølge flere fiskere i området.
71. Alke (*Alca torda*). Vanlig art i vinterhalvåret, sees også av og til om sommeren. Ruger ikke på Helgelandskysten (Myrberget 1959), men ca. 8-10 par ble funnet på Lovunden i 1968 (Brun 1969) ifølge Haftorn 1971.
72. Lomvi (*Uria aalge*). Vanlig art i vinterhalvåret, sees regelmessig også om sommeren. Ruger neppe på Helgelandskysten (Myrberget 1959) ifølge Haftorn 1971. Imidlertid ble et egg av lomvi eller alke (høyst sannsynlig lomvi) funnet i en "trapp" i krykkjekolonien på Sjøla i 1972 (JOA). 2 individer ble sett på Vegafjorden 18.6.75 (JSU).
73. Teist (*Cepphus grylle*). Arten har blitt sterkt redusert etter minkens inntreden i området. Tidligere hekket arten tallrikt i ura på sør og sørøstsiden av Søla - en meget velegnet lokalitet (HAS), bare noen få enkeltindivider ble sett i dette området i juni 1975 (JSU). På Islandsøya og Tuvøya i Halmøyværet hekker (fortsatt?) over 100 respektive 20-30 par (JOH), og i moloen på Bremstein skal flere hundre par ha tilhold (JOA m.fl.) I Halmøyværet har minken nesten kommet bort de siste åra og ut til Bremstein har den ikke nådd. Noen få par hekker spredt rundt hovedøya.
74. Lunde (*Fratercula arctica*). Vanlig art i vinterhalvåret og sees regelmessig også om sommeren. Avstanden fra Vega til Lovunden og Sklinna - de nærmeste lundekoloniene - er 75 respektive 60 km i luftlinje. 1 individ ble sett på Vegafjorden 24.6.75 (JSU).

75. Ringdue (*Columba palumbus*). Arten kom til Vega i 1930-årene. I dag hekker arten årlig i skogområdene på hovedøya, under registreringene i juni 1975 ble ringduer sett flere steder på øya (JSU).
76. Tyrkerdue (*Streptopelia decaocta*). 1 individ ble sett ved Vallsjø 10.-14.10.71 (JOA).
77. Gjøk (*Cuculus canorus*). Vanlig art som treffes over det meste av hovedøya.
78. Snøugle (*Nyctea scandiaca*). 1 individ ble skutt i Halmøyværet ca. 1915 (HAS). Fuglen ble utstoppet.
79. Hubro (*Bubo bubo*). Arten hekker i området.
80. Jordugle (*Asio flammeus*). 1 individ hadde tilhold ved Vallsjø i tiden 22.5.-3.9.72 (JOA), det var da mye vånd i området.
81. Tårnsvale (*Apus apus*). 1 individ observert 13.7.75 ved Ferset (JOA).
82. Gråspett (*Picus canus*). 2 individer ble sett 11.5.72 Marken (JOA) og 1 ♂ i tiden 30.3.-15.6.74 ved Eidem (JOA). En bonde på Eidem kunne fortelle at han for noen år siden fant et par "grønne hakkespetter" hekkende i ei osp ved Eidem. Haftorn 1971 angir bare noen få opplysninger om arten fra Nordland.
83. Flaggspett (*Dendrocopos major*). Arten opptrer under invasjonår, således ganske vanlig høsten 1972 og 1974 (JOA m.fl.). Den kan da sees ytterst i holmene (HAS m.fl.).
84. Sandsvale (*Riparia riparia*). 2 individer ble sett 19.6.75 ved Gullsvågtjønnen (JSU).
85. Låvesvale (*Hirundo rustica*). Under registreringene i juni 1975 ble arten notert fåtallig på hovedøya (JSU), JOA anslår antall par til 5-10 for hele øya i 1975. Sen observasjon: 1 individ 23.10.74, Kirkøy (JOA).
86. Lerke (*Alauda arvensis*). Fåtallig hekkefugl på hovedøya, JOA anslår antall par til 10-20 i 1975, dette stemmer bra med registreringene foretatt i juni samme år (JSU).

87. Trepiplerke (*Anthus trivialis*). Fåttallig/alminnelig hekkefugl i skogområdene på hovedøya.
88. Heipiplerke (*A. pratensis*). Tallrik hekkefugl over det meste av området. Lokalnavn: *grålerikke*.
89. Skjærpiplerke (*A. spinoletta*). Arten hekker spredt i strandsonen rundt hovedøya og spredt i skjærgården, Arten har overvintret fast i årene 1971-75 (JOA).
90. Linerle (*Motacilla alba*). Vanlig hekkefugl i det meste av området. 1 individ av rasen *M.alba yarrellii* ble sett ved Vikås 23.3.75 (JOA).
91. Varsler (*Lanius excubitor*). Sees sporadisk på trekk vår og høst (JOA).
92. Stær (*Sturnus vulgaris*). Tallrik hekkefugl ved bebyggelsen, opptrer i store flokker i trekk-tidene. Arten overvintrer regelmessig.
93. Skjære (*Pica pica*). Vanlig. Hekker spredt over hele hovedøya.
94. Kråke (*Corvus corone*). Vanlig. Hekker spredt både på hovedøya og i værene.
95. Ravn (*C. corax*). Enkelte par hekker på hovedøya.
96. Sidensvans (*Bombycilla garrulus*). Opptrer sporadisk om høsten, det kan gå år mellom hver gang. 7 individer ble sett i oktober 1970 ved Kirkøy (JOA).
97. Fossekall (*Cinclus cinclus*). 1 par hekket sannsynligvis ved Markenelva i 1973 og 1974 (JOA).
98. Gjerdesmett (*Troglodytes troglodytes*). Spredt hekkefugl på hovedøya (og i værene?), observert særlig tallrik høsten 1973 (JOA). Under registreringene i juni 1975 ble arten funnet på flere lokaliteter (JSU).
99. Jernspurv (*Prunella modularis*). Alminnelig art i skogsområdene på hovedøya.
100. Sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*). Under registreringene i juni 1975 ble arten funnet på følgende lokaliteter: Sveavatnet, 2 sannsynligvis 3 individer syngende. (JSU og PJS), drenert område ved Kolstad, 1 individ syngende (JSU), i område ved Markaelva der broen for veien til Eidem krysser denne, 1 syngende individ (JSU). Dertil ble en sivsanger sett i et

- siv/sumpområde rett sør for Nes 8.7.75 (JOA).
101. Hagesanger (*Sylvia borin*). 1 individ 27.6.71 Moen (JOA), under registreringene i juni 1975 ble arten konstantert ved Gladstad (PJS, JSU) og på Igerøy (JSU).
 102. Munk (*S. atricapilla*). 1 ♀ ble sett i lia ved heisstasjonen ved foten av Gullsvågfjellet 22.6.75 (JSU).
 103. Tornsanger (*S. communis*). 1 syngende individ hadde tilhold ved Eidem 31.5.73 og 1 individ samme sted 15.6.74 (JOA).
 104. Møller (*S. curruca*). 1 syngende individ hadde tilhold i blandingsskog ved Marken i tiden 3.6.-7.7.74 (JOA). Tidligere er et funn kjent fra Nordland: Mosjøen 3.6.34 (Svendsen 1934) ifølge Haftorn 1971.
 105. Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*). Tallrik hekkefugl over mesteparten av hovedøya.
 106. Gransanger (*P. collybita*). Arten hekker fåtallig/spredt i skogsområdene på hovedøya.
 107. Bøksanger (*P. sibilatrix*). 1 individ ble sett/hørt i løvskog ved Marken 27.5.73 (JOA).
 108. Fuglekonge (*Regulus regulus*). Opptrer sparsomt i skogområdene i sommerhalvåret og må regnes som hekkefugl for Vega.
 109. Svarthvit fluesnapper (*Muscicapa hypoleuca*). Arten hekker fåtallig i løvskog/ved bebyggelse, JOA anslår hekkende par i 1975 til 7-10.
 110. Grå fluesnapper (*M. striata*). Fåtalig forekomst i skogområdene, hekker årlig?
 111. Buskskvett (*Saxicola rubetra*). 1 par ble sett ved Sveavatnet 20.6.75 (PJS, JSU).
 112. Steinskvett (*Oenanthe oenanthe*). Vanlig hekkefugl i heiene og i fjellområdene på hovedøya, spredt i skjærgården.
 113. Rødstjert (*Phoenicurus phoenicurus*). Fåtalig hekkefugl i skogområdene.
 114. Rødstrupe (*Erithacus rubecula*). Arten treffes i de fleste sammenhengende skogområdene hvor den hekker spredt/fåtalig.

115. Blåstrupe (*Luscinia svecica*). Vega må regnes til artens faste utbredelsesområde. Arten opptrer fåtallig, men hekker sansynligvis årlig ifølge observasjoner fra 1972-75 (JOA), bl.a. er hekkeadferd observert årlig på Vikafjellet (2-300 m o.h.), under registreringene i juni 1975 ble et par med hekkeadferd sett ved Markenelva (JSU). Arten sees regelmessig på trekk.
116. Gråtrost (*Turdus pilaris*). Vanlig art, utbredt over det meste av hovedøya og hekker trolig også ute i værene. Arten overvintrer av og til.
117. Ringtrost (*T. torquatus*). Arten opptrer som fåtallig hekkefugl på Vega og treffes særlig i fjellområdene.
118. Svarttrost (*T. merula*). Arten forekommer spredt og er særlig knyttet til sammenhengende skogområder. Arten overvintrer regelmessig.
119. Rødvingetrost (*T. iliacus*). Vanligste trost på Vega, hekker tallrikt i skogområdene.
120. Måltrost (*T. philomelos*). Fåtallig hekkefugl i skogområdene.
121. Stjertmeis (*Aegithalos caudatus*). 3 individer ble sett 17.4.74 ved Eidem (JOA).
122. Løvmeis (*Parus palustris*). 1 individ ble angivelig sett sammen to granmeiser ved Marken 21.7.75 (JOA).
123. Granmeis (*P. montanus*). Arten hekker alminnelig/fåtallig i skogsområdene på hovedøya.
124. Svartmeis (*P. ater*). Følgende observasjoner er gjort: 2 individer 29.9.-17.11.74 og 2 individer 8.3.75 ved Eidem.
125. Kjøttmeis (*P. major*). Ganske vanlig ved bebyggelsen og i skogsområdene på hovedøya.
126. Trekryper (*Certhia familiaris*). 2 individer ble sett i tiden 15.9.-17.11.74 og 1 individ 8.3.75 ved Eidem.
127. Gråspurv (*Passer domesticus*). Arten har tilhold ved de fleste tettbebyggelsene, og er meget vanlig om vinteren.

128. Pilfink (*P. montanus*) 2 individer hadde tilhold sammen med gråspurv ved Vallsjø i tiden 28.2.-17.4.74 (JOA).
129. Bokfink (*Fringilla coelebs*). Vanlig hekkefugl i skogsområdene på hovedøya.
130. Bjørkefink (*F. montifringilla*). Fåttallig hekkefugl i skogsområdene på hovedøya.
131. Grønnfink (*Chloris chloris*). 2 individer ble sett 1.-6.5.73 ved Marken, 2 individer hadde tilhold samme sted fra 19.4. til ut i juni 1975 og hekket sannsynligvis (obs. med reirmateriale, JOA).
132. Grønnsisik (*Carduelis spinus*). Under registreringene i juni 1975 ble grønnsisik observert flere steder i løvskogsområdene på Grimsøy-Igerøy. Arten hekket trolig (JSU). Arten sees sporadisk utenom hekketida (JOA).
133. Berggirisk (*C. flaviorstris*). Vanlig art, hekker spredt på hovedøya og i skjærgården.
134. Gråsisik (*C. flammea*). Særlig tallrik i trekketidene. Arten ble ikke registrert under besøket i juni 1975 (JSU).
135. Korsnebb ubestemt (*Loxia curvirostra/pytyopsittacus*). Ett reir med 2 egg og en unge ble funnet ved Marken 22.4.73 (JOA). Arten opptrer uregelmessig i trekketidene.
136. Dompap (*Pyrrhula pyrrhula*). Arten hekker sannsynligvis årlig på Vega, i 1975 anslår JOA antall på til 3-4. Under registreringene i juni 1975 ble en ♂ dompap notert ved Moen. Arten er vanligst om høsten.
137. Sivspurv (*Emberiza schoeniclus*). Vanlig art, utbredt over det meste av myr/heiområdene på hovedøya.
138. Snøspurv (*Plectrophenax nivalis*). Svært tallrik om våren enkelte år, således våren 1975 da flokker på over 1000 individer ble sett (JOA). Tidligere ble en del snøspurv fanget til menneskeføde (-jfr. Collett 1921) også på Vega (HAS m.fl.)

Følgende observatører har bidratt med opplysninger:

JOA - Johan Antonsen
AOF - Alv Ottar Folkestad
JOH - Johan Halmøy
PJS - Peter Johan Schei
JSU - Jon Suul
HAS - Harald Sjøla

Tabell 4. Fordeling av fugl i myr/heimråder på Vega,
juni 1975

Art:	Type 1	Type 2	Sum	Samlet prosent- vis fordeling
Heipiplerke	120	90	210	23,6
Fiskemåse	114	18	159	17,8
Storspove	76	37	113	12,7
Heilo	37	48	85	9,6
Vipe	53	24	77	8,6
Bergirisk	50	1	51	5,7
Rødstilk	38	12	50	5,6
Gråmåse	35	10	45	5,2
Tjeld	39	4	43	4,8
Brushane	34	2	36	4,1
Småspove	2	33	35	3,9
Enkeltbekkasin	23	9	32	3,6
Heire	28(+60)	1	29(+60)	3,3
Svartbak	8	10	18	2,0
Rødvingetrost	10	4	14	1,9
Terne ubestemt	9	5	14	1,9
Siland	14		14	1,9
Sivspurv	5	5	10	1,1
Smålom	4	4	8	0,9
Steinskvett	6	1	7	0,8
Stokkand	7		7	0,8
Strandsnipe	4	3	7	0,8
Kråke	5	1	6	0,7
Størlom	6		6	0,7
Linerle	3	3	6	0,7
Løvsanger	5		5	0,6
Brunnakke	5		5	0,6
Krikkand	4		4	0,5
Gjøk	4		4	0,5
Gråtrost	4		4	0,5
Myrsnipe	2	2	4	0,5
Lirype	1	2	3	0,3
Sivsanger	3(5)		3(5)	0,3
Lerke	1	2	3	0,3

Buskskvett	2	2	0,2
Hubro	1	1	0,1
Ravn	1	1	0,1
Skjære	1	1	0,1
Tjuvjo	1	1	0,1
Toppand	1	1	0,1
Sangsvane	1	1	0,1
Sandlo	1	1	0,1

Dessuten noteres følgende arter furasjerende i/ved vatn:

Rødnebbterne 115 og makrellterne 2 i Sveavatnet, ærfugl 3 ♂♂ ved Sveavatnet og ringdue 1 ved Marken. Havørn, ravn, gråmåse og svartbak ble notert som overflyvende.

Under heire gjelder 60 i parentes, 30 par i koloni, under sivsanger gjelder 5 i parentes muligens 2 fugl i tillegg til de 3 sikre.

Type 1: Områder ved Vallasjøen, Valla-Vikås-Holandsosen, Sveavatnet-Kjellerhaugvatnet, Svinvatnet, områder ved Flåtåsen-Risbakken, områder ved Floavatnet-Kjul. Områdene domineres av heivegetasjon, dels med rikere innslag, småkupert terreng med mellomliggende myrpartier og småvatn.

Type 2: Områder i det indre av Vega, ved Holmvatnet-Tuvvatnet-Karbuvatnet m.m., områder mellom Marken og Moen, områder mellom Ferset og Vika. Områdene domineres av sammenhengende myrarealer, både tørrere og våtere partier, lite kupert terreng, mellomliggende rygger med heivegetasjon (fattigere typer enn i Type 1), få vatn/småtjern.

Tabellen må taes med forbehold for en del arter. Været gjorde nok sitt til at enkelte arter ble underrepresentert.

Tabell 5. Hekkende vannfugl på Vega 1975

Art:	Anslag, hekkebestand	Antall hekkefunn, juni 1975
Smålom	6 - 8 par	2 kull
Storlom	min. 2 "	2 "
Hegre	ca. 30 "	30 reir
Grågås	10 - 20 "	
Gravand	2 - 4 "	1 kull
Stokkand	15 - 20 "	3 "
Krikkand	10 - 15 "	2 "
Brunnakke	15 - 20 "	8 "
Skjeand	0 - 2 " ?	
Toppand	0 - 1 " ?	
Ærfugl	70 -100 "	2 kull
Siland	20 - 30 "	1 "
Tjeld	15 - 25 " (innland)	3 "
Heilo	60 -100 "	fl.reir og unger
Sandlo	10 - 12 "	1 reir
Vipe	50 -100 "	2 unger
Myrsnipe	4 - 5 "	
Brushane	15 - 20 "	1 reir
Rødstilk	40 - 50 "	3 "
Strandsnipe	10 - 13 "	4 "
Storspove	ca. 80 "	2 reir, 2 unger
Småspove	15 - 18 "	
Rugde	12 - 15 "	
Enkeltbekkasin	60 - 90 "	1 reir
Tyvjo	1 - 3 "	
Gråmåse	20 - 25 " (innland)	4 "
Svartbak	1 - 2 " "	1 "
Fiskemåse	60 -100 " "	5 "
Teist	0 - 3 "	

SJØPATTEDYR

Havert (*Halichoerus grypus*). Arten har fast tilhold i skjærgården utenfor Vega, og ifølge flere fiskere skal arten ha økt de senere år. Øynes (1964) angir at på "Hysvær ved Vega er det en stor koloni med 15-20 par som yngler hvert år. Ennå større er koloniene ved Bremstein fyr, der minst 30 kvitunger blir kastet enkelte år". Totalt angir Øynes 50 ♀♀ som kaster unger i Vega. Sør i Halmøyværet er det for tiden en stor bestand- (Johan Halmøy pers. medd.), unger blir kastet på Engelsboskjærene- likeledes i Steinan.

Steinkobbe (*Phoca vitulina*). Arten er regulær i skjærgården, men opptrer i varierende antall, i Halmøyværet var den særlig tallrik i 1974 (Johan Halmøy pers. medd.). Øynes (1964) angir bestanden av steinkobbe til 50 dyr og tilsammen for Søndre Helgeland (Dønna-Vega-Brønnøy) 180 dyr.

Oter (*Lutra lutra*). Arten finnes spredt i skjærgården, men skal ha gått tilbake i antall. Under registreringene i juni 1975 ble 1 individ sett i Kjellerhaugvatnet, Vega (PJS, JSU).

Mink (*Mustela vison*). Arten har spredt seg over det meste av området og har vært en medvirkende årsak til tilbakegangen blant en del sjøfuglarter, til Halmøyværet kom den omkring 1964 og herjet da stygt i bl.a. ærfuglkoloniene. Tegn tyder på at arten for tiden er redusert (borte?) i dette været. Til de helt ytterste holmene har minken ikke nådd (f.eks. Bremstein, Sjøla, Steinan). Under registreringene i juni 1975 ble mink observert ved 3 anledninger.

VURDERING AV OMRÅDER AV VERDI I GENERELL NATURVERN-
SAMMENHENG OG SPESIELT I ORNITOLOGISK SAMMENHENG

Vegaområdet ligger strategisk til ved kysten og byr på skiftende naturforhold som dekker ulike miljøkrav hos forskjellige fuglearter. Områdene dekker ulike funksjoner for de forskjellige artene, for mange arter utgjør Vegaområdet en viktig hekkeplass, for andre er det et viktig beite/hvilested under trekkperiodene og/eller om vinteren og for enkelte arter er skjærgården et svært viktig myteområde. Skal en vurdere verdien av de ulike områdetypene, er det naturlige å inndele dem på følgende måte:

Skjærgården

Vurderingene bygger her på opplysninger fra lokalkjente personer. På grunn av værforholdene under oppholdet i juni 1975 ble det ikke mulig å oppsøke de aktuelle områdene. Imidlertid planlegges en ny befaring til skjærgården utenfor Vega våren 1976.

Med bakgrunn i de data som er tilgjengelige fra skjærgården, er det ikke vanskelig å klassifisere deler av områdene som svært verdifulle i ornitologisk sammenheng. Den store grågåsstammen som myter i områdene vest og nord for Vega har vært kjent i flere år av fagfolk, dette var grunnlaget for at disse områdene ble tatt med i rapporten: "Oversikt over forslag til naturvernområder", Statens Naturverninspektør, mars 1969 og der foreslått medtatt i Landsplanen for fuglereservater. Områdene er også tatt med i rapporten: "Oversikt over viktige våtmarker i Norden", Miljøverndepartementet, 1973.

Skjærgården med værene vest og nord for Vega er et av Norges største sammenhengende gruntvannsområder.

De data som er innsamlet under oppholdet i juni 1975 understreker verdien av områdene i ornitologisk sammenheng og bringer en del nye aspekter av verdi i naturvern-sammenheng og i generell biologisk sammenheng. Spesielt nevnes ringgåsas opptreden, sjøfuglbestandene og selartene (jfr. kommentarene til artslistene). Minken skal ha gått tilbake (er for tiden borte?) i deler av områder og til visse ytre strøk har den ikke nådd.

Selv om en ikke har tilstrekkelige data fra hele skjærgården synes det klart at det er de ytre områdene som er av størst interesse og kanskje spesielt Halmøyværet-Bremsteinværet-Sjøla-Steinan samt muligens Muddværet, Hysværet og Flovær/Lånan eller deler av disse.

Strandsonen på Vega

Strandsonen består særlig av rullesteinsstrand og svaberg, i mindre våger og sund finnes mudder-, sand- og skjellsandfjærer, men disse har vanligvis liten utstrekning.

Det er særlig et område som skiller seg ut - nemlig området Vallsjø-Holandsosen som består av sand/steinfjære med småholmer og grunner. Det fungerer som en viktig beite- og hvileplass for spesielt vannfugl på trekk og om vinteren, en rekke arter er observert - deriblant mange vadearter, dessuten er området fast tilholdsplass for ender og sangsvane (se også under kommentarene til artslisten). Området må sees i sammenheng med innenforliggende myr/heiområder.

Sundene mellom Vega-Grimsøy-Igerøy er bl.a. tilholdssted for sangsvaner i vinterhalvåret, og sandstrand-området ved Eidem må regnes å ha en viss potensiell betydning som trekklokalitet for vadere o.a.

Myr/heimråder på Vega

Disse naturelementene dekker store deler av hovedøya, de mest sammenhengende myrarealene ligger i det indre av øya (Holmvatnet-Åsen-Marken-Moen) mens de andre områdene for en stor del er dominert av mer småkupert terreng med heivegetasjon. I den nordre del av øya er disse områdene ispedd en rekke småvatn, og det er i disse områdene en finner de mest fuglerike lokalitetene.

Det er særlig to områder som skiller seg ut - nemlig områdene ved Valla-Vikås-Holandsosen og områdene ved Sveavatn-Kjellerhaugvatnet. Disse områdene består av småkupert terreng med heivegetasjon med rike innslag av bl.a. reinrose og orkideér, myrpartier, sumpområder og småvatn, begge områdene er avgrenset mot sjøen/strandområder som må sees i sammenheng med de innenforliggende arealene. I de nevnte områder hekker bl.a. smålom, storlom, flere andearter og vaderarter (med bl.a. brushane og myrsnipe) og flere småfuglarter (bl.a. sivsanger må regnes som hekkefugl), se også kommentarene til artslisten og tabell 4 og 5.

Vatn og vassdrag på Vega

De større vatna på Vega er for en stor del å regne som oligotrofe, og de er av mindre ornitologisk betydning. Flere småvatn som inngår i nevnte områder under myr/heimrådene på Vega, er derimot mer næringsrike/vegetasjonsrike. Det samme gjelder Svinvatnet ved Rørøy og i særlig grad Gullsvågtjønnen (Barnvatnet)- det siste er gjødslet fra omliggende jordbruksområder. Som enkeltstående objekter har både Gullsvågtjønnen og Svinvatnet ornitologisk verdi, i førstnevnte lokalitet hekker bl.a. stokkand, krikkand, brunnakke og smålom, lokaliteten fungerer også som beite/hvileplass for fugl som hekker andre steder og under trekket, i sistnevnte lokalitet hekker bl.a. storlom, hegre og brushane. Sveavatnet, Kjellerhaugvatnet, Holandsosen m.fl. småvatn har ornitologisk verdi hver for seg, men

særlig når en ser dem samlet og i sammenheng med omgivelsene (jfr. myr/heimråder på Vega). De få bekkene/elvene har trolig liten ornitologisk verdi.

Skogområdene på Vega

Sammenhengende skogområder finner en på Vega, som nevnt tidligere, særlig på Grimsøy-Igerøy, ved Garstad, på sørøstsiden av Gullsvågfjellet, ved Markenelva, Marken-Moen og i sørskråningene av Trolltind-Vikafjellet. Flere av skogområdene må betegnes å være av ornitologisk interesse, spesielt nevnes blandings-skogsområdene (furu, bjørk, osp, rogn, alm o.a.) i sørslutningen av Trolltind-Vikafjellet, innenfor Marken-Moen (særlig furu med løvskogsinnslag) og ved heisen til toppen av Gullsvågfjellet (løvskog, særlig bjørk, med furuinnslag i nedre deler).

Fjellområdene på Vega

Det er på det nåværende tidspunkt vanskelig å si noe om disse områdene, været i juni 1975 ødela mulighetene til å få gjort brukbare takseringer. En skal være oppmerksom på visse rovfuglarter.

KONKLUSJON/VERNETILTAK

På grunnlag av de innsamlede data synes det klart at det er flere områder i Vega kommune som har så stor generell verdi i naturvernsammenheng og spesiell verdi i ornitologisk sammenheng at de bør søkes vernet på en eller annen måte.

Skjærgårdsområdet med gruntvannsområdene og værene

Figur 5. Områder av spesiell ornitologisk interesse på Vega. Områdene 1 og 2 foreslås som naturreservater.

på vest/nordvestsiden av Vega har internasjonal verdi i ornitologisk sammenheng, her er nok å vise til den mytende grågåsstammen, de arktiske ringgjessene og sjøfuglbestandene. Vernetiltak må iverksettes i det minste for deler av disse områdene, det foregår her utstrakt ulovlig eggsanking, ulovlig jakt og slakting av grågjess i mytetiden. Eiern(e) av Halmøyværet (Johan Halmøy) er svært interessert i vern om dette været. Det er naturlig at vernetiltak på lignende måte som for de vernede områdene i Ytre Vikna, Nord-Trøndelag og Bliksvær, Nordland blir iverksatt - en kombinasjon mellom naturreservat for de viktigste delene og dyre/fuglelivsfredning for resten. Svært viktig er det at effektivt oppsyn i den mest kritiske tiden blir gjennomført. Disse vernetiltak utgjør ingen konflikt med primærnæringene i området, sauehold og fiske kan fortsette som før. Utfyllende opplysninger fra skjærgården bør innsamles.

På hovedøya er det viktig at visse mindre områder blir sikret - dette for å verne om lokal naturvariasjon og områder av verdi i større sammenheng. En vil foreslå at områdene omkring Sveavatnet-Kjellerhaugvatnet og områdene ved Valla-Holandsosen blir vernet som naturreservater etter lov om naturvern (se figur5). Likeledes bør det tas hensyn til Gullsvågtjønnna, Svinvatnet og skogområdene i det indre av øya og på sørsiden av Trolltind-Vikafjellet ved eventuelle planer i disse områdene. Botaniske undersøkelser bør iverksettes for å vurdere områder av botanisk verdi og se om eventuelle lokaliteter kan kombineres med vern om ovennevnte områder.

ANDRE BESØKTE OMRÅDER

Hammervatnet,

Levanger kommune, Nord-Trøndelag

Områdene i nordenden av vatnet ble besøkt 17. og 26.juni. Kort opphold. Vegetasjonen var tett og gjorde observasjonsforholdene vanskelige-dessuten drev et par båter fiske i sivkanten. Lite fugl ble notert ved disse besøk, av interesse nevnes 2 par horndykker (*Podiceps auritus*) og 5 individer sothøne (*Fulica atra*). Lokaliteten er velkjent i biologisk sammenheng og av stor verneverdi. Spredte ornitologiske data foreligger fra midten av 1950-årene, i de senere år har Levanger Lærerskole - ved elever ved Biologilinjen - samlet systematiske data fra området, også ellers er det i området utført registreringsarbeid.

Snåsavatnet,

Steinkjer kommune, Nord-Trøndelag

Områdene ved Klingsundet-Kvam ble besøkt 17. og 26.juni, observasjonene ble gjort fra vestsiden av vatnet. De sammenstilles med 2 besøk gjort i juni 1974 i samband med registreringer for Miljøverndepartementet i Vikna (Otto Frengen og undertegnede).

Tabell 6. Observasjoner fra Klingsundet i Snåsavatnet, juni 1974 og 75

Art:	17.6.74	22.6.74	17.6.75	26.6.75
Storlom (<i>Gavia arctica</i>)			3	2
Lom ubestemt (<i>G.sp., arctica?</i>)		1		
Hegre (<i>Ardea cinerea</i>)			6	

Art:	17.6.74	22.6.74	17.6.75	26.6.75
Sædgås (<i>Anser fabilis</i>)	2			
Stokkand (<i>Anas platyrhynchos</i>)ca.10		8	18 ¹	21
Krikkand (<i>A. crecca</i>)	1		12	
Brunnakke (<i>A. penelope</i>)	2		1	
Toppand (<i>Aythya fuligula</i>)	26	17	22	8
Bergand (<i>A. marila</i>)			2	
Dykkand ubestemt (<i>Aythya sp.</i>)		1		
Kvinand (<i>Bucephala clangula</i>)		4		
Svartand (<i>Melanitta nigra</i>)	8		4	
Siland (<i>Mergus serrator</i>)		12	4	2
Tjeld (<i>Haematopus ostralegus</i>)	3	2	6 ¹	5
Vipe (<i>Vanellus vanellus</i>)		1	2	12
Heilo (<i>Pluvialis apricaria</i>)			1	
Enkeltbekkasin (<i>Gallinago gallinago</i>)		1		1
Storspove (<i>Numenius arquata</i>)		1		1
Rødstilk (<i>Tringa totanus</i>)		1		
Gluttsnipe (<i>T. nebularia</i>)			1	
Strandsnipe (<i>Actitis hypoleucos</i>)			2	
Brushane (<i>Philomachus pugnax</i>)	1		1	
Svartbak (<i>Larus marinus</i>)		1	1	
Sildemåse (<i>L. fuscus</i>)			4	
Fiskemåse (<i>L. canus</i>)	4	26	90 ²	28
Hettemåse (<i>L. ridibundus</i>)		5	18	3
Rødnebbterne (<i>Sterna paradisaea</i>)			2	
Gjøk (<i>Cuculus canorus</i>)		1		
Lerke (<i>Alauda arvensis</i>)			2	2
Låvesvale (<i>Hirundo rustica</i>)		1	75	25
Linerle (<i>Motacilla alba</i>)			1	2
Kråke (<i>Corvus corone</i>)			2	1
Hagesanger (<i>Sylvia borin</i>)	1			
Tornsanger (<i>S. communis</i>)	1	1	1	
Sivsanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)			1	
Grønnsisik (<i>Carduelis spinus</i>)			10	2

1=1 kull, 2=6 reir i tillegg

Art:	17.6.74	22.6.74	17.6.75	26.6.75
Gulspurv (<i>Emberiza citrinella</i>)		1		1
Sivspurv (<i>E. schoeniclus</i>)			3	3

Utenom selve Klingsundet ble et par horndykker (*Podiceps auritus*) funnet med reir like ved E6 like sør for Klingsundet 17.6.75. Reiret lå på fastmark like ved vannkanten i ei bukt med lite vannvegetasjon.

Klingsundet har betydelig ornitologisk betydning, ornitologiske data fra Snåsavatnet er publisert av S. Karslen i rapporten : "Snåsavatnet 1973-1974. Ornitologiske undersøkelser". Området er medtatt i rapporten: "Oversikt over viktige våtmarker i Norden", Miljøvern-departementet, 1973.

Flakken,

Høylandet kommune, Nord-Trøndelag

Flakkan ble besøkt 17.juni, på tilbaketuren 26.juni var det for dårlig vær til å få noe ut av et opphold. Notatene sammenstilles med observasjoner fra juni 1974.

Tabell 7. Observasjoner av vannfugl fra Flakkan i juni 1974 og 1975

Art:	17.6.74	22.6.74	17.6.75
Horndykker (<i>Podiceps auritus</i>)			2
Hegre (<i>Ardea cinerea</i>)	1	2	
Sangsvane (<i>Cygnus cygnus</i>)			2
Brunnakke (<i>Anas penelope</i>)	20		7
Stjertand (<i>A. acuta</i>)			1
Toppand (<i>Aythya fuligula</i>)	2		

Art:	17.6.74	22.6.74	17.6.75
Kvinand (<i>Bucephala clangula</i>)	5		37, 1 kull
Siland (<i>Mergus serrator</i>)	3		
Laksand (<i>M. merganser</i>)	2		6
Vipe (<i>Vanellus vanellus</i>)			2
Enkeltbekkasin (<i>Gallinago gallinago</i>)	5		2
Småspove (<i>Numenius phaeopus</i>)	1		
Rødstilk (<i>Tringa totanus</i>)			1
Gluttsnipe (<i>T. nebularia</i>)	3		1
Strandsnipe (<i>Actitis hypoleucos</i>)	2	2	1
Fiskemåse (<i>Larus canus</i>)			2
Terne ubestemt (<i>Sterna sp.</i>)			1

Dessuten ble flere småfuglarter observert.

Området er uten tvil av stor ornitologisk verdi, størst verdi har nok lokaliteten som trekk/hvile/beiteplass for vannfugl.

Øyevatnet,

Høylandet kommune, Nord-Trøndelag

En mindre avstengt del av Øyevatnet består av et vakkert delta/sumpområde. Området har en viss betydning i ornitologisk sammenheng - bl.a. som lokalitet for sangsvane (*Cygnus cygnus*). Av andefugl ble det den 17.juni notert følgende: stokkand (*Anas platyrhynchos*) 2 ♂♂ 1 ♀ m/6 pull, brunnakke (*A. penelope*) 7 ♂♂ og siland (*Mergus serrator*) 1 ♂.

Indre Folda ved Foldereid,

Nærøy kommune, Nord-Trøndelag

Indre del av smal fjordarm, strøm. Lokaliteten fungerer tydeligvis som fast samlingsplass for en del mytende/rastende andefugl. Således ble følgende vannfugl

registrert 17.juni 1975 og i juni 1974:

Tabell 8. Vannfugl i Indre Folda, juni 1974 og 75

Art:	17.6.74	22.6.74	17.6.75
Smålom (<i>Gavia stellata</i>)	2		
Stokkand (<i>Anas platyrhynchos</i>)			1
Kvinand (<i>Bucephala clangula</i>)	13	65	12
Havelle (<i>Clangula hyemalis</i>)	1	1	
Svartand (<i>Melanitta nigra</i>)	20	14	
Ærfugl (<i>Somateria mollissima</i>)	201	169	146
Siland (<i>Mergus serrator</i>)			1
Rødstilk (<i>Tringa totanus</i>)	2		1

Sump ved Baustad,

Sømna, Brønnøy kommune, Nordland

Området ble besiktiget under et kort opphold 26.juni. Området består av et lite tjern med omgivelser av løvskogskratt og kulturmark, en del vannvegetasjon. Det ble registrert en syngende sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*) samt flere andre småfuglarter.

Sørbotn,

Berg, Brønnøy kommune, Nordland

Området ble besøkt under et kort opphold 26.juni. Brakkvannsområde, indre områder sterkt gjødslet fra jordbruksområdene rundt, tidevannspåvirket. Forbausende lite fugl - kun noen par tjeld (*Hacomatopus ostralegus*), 2 par rødstilk (*Tringa totanus*), ca. 25 ærfugl (*Somateria mollissima*) og 3 ♂♂ stokkand (*Anas platyrhynchos*) foruten en del måsefugl og et par småfuglarter. Lokaliteten bør regnes å ha potensiell verdi som trekk/rasteplass under trekket og om vinteren.

Tjern ved Sylteren,

Brønnøy kommune, Nordland

Mindre tjern beliggende ved kulturmark og skogplantingsfelt, rundt det meste av tjernet vokste et tett og sammenhengende takrørbelte (*Phragmites communis*) - også av andre vannplanter var det store mengder, i sør noe buskas av bjørk (*Betula pubescens*) og vier (*Salix sp.*) samt myr. Lokaliteten ble besøkt av A.O. Folkestad i juni 1972. Under besøket 26.juni 1975 ble minimum 2 syngende sivsangere (*Acrocephalus schoenbaenus*) observert - dessuten bl.a. 8 ♂♂ 2 ♀♀ og 2 kull av stokkand (*Anas platyrhynchos*) 1 par rødstilk (*Tringa totanus*), 2 enkeltbekkasin (*Gallinago gallinago*), 5 ♂♂ 2 ♀♀ og 1 reir med 5 egg av sivspurv (*Emberiza schoeniclus*), 1 syngende torsanger (*Sylvia communis*), 1 par buskskvett (*Saxicola rubetra*) og 3 ♂♂ grønnfink (*Chloris chloris*). Været var elendig under besøket.

Lokaliteten må betraktes som verneverdig på bakgrunn av det begrensede arealets høye produktivitet, området tilfredsstillende flere våtmarksarters miljøkrav og bør betraktes som en potensiell hvile/rasteplass i trekk-tidene.

Tjern på Hauøya,

Brønnøysund, Brønnøy kommune, Nordland

Lite tjern beliggende like ved Brønnøysund, tjernet er omgitt av buskas og åker. Kraftig sammenhengende vannvegetasjon av særlig starr (*Carex sp.*) omkranser hele vannspeilet. Området ble besøkt 26.juni, det var lite fugl å se - en syngende sivsanger (*Acrocephalus schoenbaenus*) ble hørt nord i området, dessuten såes bl.a. 1 par med 8 pull. av stokkand (*Anas platyrhynchos*), 1 individ hettemåse (*Larus ridibundus*) og en del låvesvale (*Hirundo rustica*) og sandsvale (*Riparia*

riparia).

Området er svært begrenset og har trolig liten verneverdi.

LITTERATUR

- Antonsen, Johan. Feltnotater fra Vega 1970-1975 (upublisert).
- Folkestad, Alv Ottar. Feltnotater fra våtmarksregistreringer sommeren 1972. (Upublisert).
- Haftorn, Svein. 1971. *Norges Fugler*. Oslo 1971. 861 pp.
- Helland, Amund. 1907-08. *Norges Land og Folk. Nordlands Amt, bind I-III*, Kristiania 1907-08.
- Hornburg, Per. 1972. Registrering av: bevaringsverdige myrer og våtmarker. III. Nordland fylke. 29. Risbakken-Flatåsen i Vega kommune (notat, stensilert).
- Krogh, Kristen. 1969. Oversikt over forslag til naturvernområder. Statens Naturverninspektør, (stensilert rapport).
- Norderhaug, Magnar m.fl. 1973. (Den nordiske arbeidsgruppe vedrørende beskyttelse af våde fugleområder). *Oversikt over viktige våtmarker i Norden. Norge med Svalbard*. København, 1973. 336 pp.
- Øynes, Per. 1964. Sel på norskekysten fra Finnmark til Møre. *Fiskets gang*. (46):694-707.

